

Lärarstudenters och verksamma lärares åsikter om vad som är viktigt i utbildningen till språkbadsklasslärare

Annika Peltoniemi
Enheten för nordiska språk
Vasa universitet

Työ opettajana kielikylvyssä eroaa monen muun opettajan työstä, koska suuri osa kielikylvyssä toimivista opettajista antaa opetusta oppilaiden toisella kielellä. Siksi onkin erityisen tärkeää, että nämä opettajat saavat kielikylpyopetukseen painottuvaa koulutusta. Vaasan yliopistossa on syksystä 2014 lähtien voinut kouluttautua kielikylvyn luokanopettajaksi kielikylpykoulutuksen koulutusohjelmassa. Tässä artikkelissa tarkastelen, mikä kielikylpykoulutuksen koulutusohjelman kahden ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden (n=35) sekä työelämässä olevien kielikylvyn luokanopettajien (n=29) mielestä on tärkeintä ja hyödyllisintä opinnoissa. Tutkimuksen aineisto koostuu avoimista kyselyvastauksista, joita on analysoitu sisällönanalyysia hyödyntäen. Tulokset osoittavat, että opiskelijat pitävät pedagogisia opintoja tärkeimpinä, kun taas opettajien vastauksissa korostuu monikielisuuden opinnot. Sekä opiskelijat että opettajat pitävät myös (ruotsin kielen) kielitaitoja tärkeinä. Yksi merkittävä ero opiskelijoiden ja opettajien välillä on, että suuri osa opiskelijoista näkee koulutuksen kokonaisuudessaan tärkeänä, kun taas opettajat nostavat esille yksittäisiä tekijöitä.

Nyckelord: lärarutbildning, språkbad, språkbadsklasslärare

1 Bakgrund och syfte

I språkbad används ett annat språk än elevernas förstaspråk som undervisningsspråk i ett antal av skolans ämnen (Laurén 1999: 21), vilket ställer speciella krav på läraren. De lärare som undervisar på språkbadsspråket ska samtidigt fungera som lärare av både ämnesinnehåll och andraspråk (Snow 1987: 33; Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 14–15). Därför är det viktigt att lärarna redan under utbildningen får beredskap för rollen som språkbadslärare.

I Finland har studier i språkbad och flerspråkighet erbjudits i olika omfattning ända sedan språkbadets början på 1980-talet i Vasa. I början handlade det om mindre studiehelheter (20–40 studieveckor), för att sedan utvidgas till skraddarsydd utbildningar inriktade på språkbadsundervisning. Den första grundutbildningen för språkbadslärare i daghem och skola inleddes år 1998 i samarbete mellan Uleåborgs universitets lärarutbildningsenhet i Kajana och Institutionen för nordiska språk vid Vasa universitet. (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 12–13.) Inom utbildningen studerades huvudämnet pedagogik på finska i Kajana och biämnesstudierna i svenska med inriktning på flerspråkighet på svenska i Vasa (Mård 2004: 69). Den sista intagningen till denna utbildning var år 2009 (Kangasvieri, Miettinen, Palviainen, Saarinen & Ala-Vähälä 2011: 38).

Då denna utbildning upphört uppmärksammades i Finlands nationalspråksstrategi bristen på behöriga språkbads lärare samt avsaknaden av utbildning för språkbads lärare i grundexamensskedet (Statsrådets kansli 2012). För att åtgärda detta inledde Vasa universitet hösten 2014 i samarbete med Åbo Akademi i Vasa en ny utbildning för språkbads klasslärare, utbildningsprogrammet för språkbads undervisning (Peltoniemi 2015: 1, 19; Vasa universitet 2017a). Från och med hösten 2017 sker dock ingen intagning till detta program längre, eftersom de examensinriktade språkutbildningarna och språkforskningen vid Vasa universitet överfördes till Jyväskylä universitet 1.8.2017 (Vasa universitet 2017b).

För att kunna utveckla och effektivisera framtidens utbildning för språkbads lärare är det viktigt att det finns forskning inom området. Syftet med denna studie är därför att ta reda på och jämföra, vad sådana som studerar till språkbads klasslärare i utbildningsprogrammet för språkbads undervisning respektive sådana som redan arbetar som språkbads klasslärare anser är viktigt och nyttigt att lära sig i studierna.

2 Utbildningsprogrammet för språkbads undervisning

Som framgår av tabell 1 består utbildningsprogrammet för språkbads undervisning (förkortas KIKY, från programmets finska namn *Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma*) av en kandidatexamen i humanistiska vetenskaper (180 sp) och en filosofie magisterexamen (120 sp), sammanlagt 300 sp. Vid Vasa universitet avläggs studierna i huvudämnet svenska med inriktningsalternativet flerspråkighet (165 sp), som innehåller studier både i svenska språket och i flerspråkighet. Dessutom avläggs sammanlagt 15 sp sådana allmänna studier, kommunikations- och språkstudier som är gemensamma med andra huvudämnen. Vid Åbo Akademi avläggs som biämnestudier de behörighetsgivande pedagogiska studierna för lärare (60 sp) samt studierna i grundskolans ämnen och ämneshelheter (60 sp). I de pedagogiska studierna ingår fyra praktikperioder, som i huvudsak avläggs i årskurserna 1–6 i språkbad. Alla studier i utbildningsprogrammet, förutom de allmänna studierna, kommunikations- och språkstudierna (15 sp), avläggs på svenska för att utveckla studenternas färdigheter i svenska. (Vaasan yliopisto 2016–2017.)

Tabell 1. Struktur för utbildningsprogrammet för språkbads undervisning (KIKY).

Kandidatexamen i humanistiska vetenskaper 180 sp			
Filosofie magisterexamen 120 sp			
<i>Vasa universitet</i>		<i>Åbo Akademi</i>	
Allmänna studier, kommunikations- och språkstudier 15 sp	Huvudämne: svenska med inriktningsalternativet flerspråkighet 165 sp	Pedagogiska studier för lärare 60 sp	Studier i grundskolans ämnen och ämneshelheter 60 sp

Utbildningsprogrammet ger beredskap att arbeta som språkbudsklasslärare i den grundläggande utbildningen och behörighet att arbeta som klasslärare samt som svensklärare i finskspråkig grundläggande utbildning och gymnasium (Vaasan yliopisto 2016–2017). Till utbildningsprogrammet antogs 20 studenter per år under åren 2014–2016, vilket innebär att sammanlagt 60 studenter har antagits till utbildningsprogrammet (Vasa universitet 2016).

3 Lärares syn på sin utbildning

Det finns en rad tidigare studier från de senaste årtiondena som utvärderar finländsk klass- och ämneslärarutbildning. En gemensam åsikt i många av studierna är, att utbildningen förbereder bra för uppgifter som har att göra med undervisningen, men inte tillräckligt för övriga uppgifter i anknytning till läraryrket. Även en del andra aspekter av utbildningen har fått kritik.

I en enkätstudie bland klass- och ämneslärare som utexaminerats från lärarutbildningarna vid universiteten i Uleåborg, Nyslott och Tammerfors på 1990-talet framkom att lärarna upplevde sig ha fått bra eller mycket bra beredskap för planering av undervisning, utvärdering av eget undervisningsarbete och användning av undervisningsmetoder. Dock hade de fått svag beredskap för administrativa uppgifter, elevvård, samarbete med föräldrar samt att fungera i skolgemenskapen. (Niemi & Tirri 1997: 35, 43.) En uppföljande enkätstudie som baserade sig på samma påståenden som i studien ovan gjordes senare bland ämneslärarstudenter vid Åbo Akademi med liknande resultat. Studenterna upplevde sig vara väl förberedda för undervisning i klass, men inte lika bra förberedda för arbete utanför klassen. Dock visade det sig att då studenterna tillfrågades vad de skulle ha velat lära sig mer om under utbildningen så lyftes klassrumsaktiviteter (bedömning, undervisningsmetoder) ändå fram mera än till exempel administrativa uppgifter och handlingsplaner mot mobbning. (Wikman 2010: 215–216.)

I en intervjustudie bland nyutexaminerade språklärare från Åbo Akademi ansågs praktikperioderna vara en mycket viktig del av utbildningen och även ämnesdidaktiken och andra praktiskt inriktade kurser fick positiva omdömen. Studierna i pedagogik fick en del kritik, eftersom studenterna upplevde att föreläsningarna handlade om ämnen som de redan kan eller att ämnet var svårt att greppa. I likhet med tidigare studier upplevde även lärarna i denna studie att de inte var tillräckligt förberedda för mötet med eleverna (till exempel i fråga om disciplinfrågor och mobbning) samt för lärarens roll i kontakten med föräldrar och som klassföreståndare. (Bendtsen 2012: 3–4.)

Det finns ganska få tidigare studier som direkt berör språkbudslärarutbildning. I en avhandling pro gradu om studenters och utexaminerades åsikter om den första språkbudslärarutbildningen (samarbetet mellan Uleåborgs universitet och Vasa universitet) framkom

att största delen av de som svarat på enkäten ansåg att utbildningen motsvarat förväntningarna. Dock var ett genomgående resultat att de skulle ha velat ha mer studier i eller på svenska, antingen i form av praktik eller i form av kurser, eftersom kunskaper i svenska ansågs vara mycket viktiga för språkbadslärare. Dessutom sågs det som ett problem att lärarstudierna i Kajana inte var inriktade på språkbad. (Majabacka 2008.) I en senare enkätstudie bland utexaminerade lärare från samma utbildning ansåg respondenterna att de i arbetslivet haft mest nytta av studierna i metoder och principer för språkbad. På andra plats kom praktikperioderna, och på tredje och fjärde plats studierna i svenska och pedagogik. Sådant som de inte lärt sig under studierna utan först i arbetslivet var samarbete med föräldrar, uppgifter som hör till arbetet utanför skoltiden samt att möta barn med speciella behov. De som deltog i denna studie arbetade antingen som klasslärare, språkbadsklasslärare eller med annat lärararbete. (Backman 2015.)

Många av dagens språkbadslärare har ändå inte haft möjlighet att ta del av studier med inriktning på språkbad i sin grundexamen och har därför erhållit språkbadskunnande genom fortbildning (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 15). Enligt en studie av Bergroth och Turpeinen (2009) hade en stor del av språkbadslärarna någon form av utbildning inriktad på språkbad, men hela 21 % av lärarna hade inte alls någon sådan utbildning. Då lärarna i studien fick ta ställning till vilka innehåll som är viktigast vid fortbildning av språkbadslärare så var motivering av språkbadselever, utvärdering av inlärningsresultat och olika undervisningsmetoder de tre viktigaste områdena.

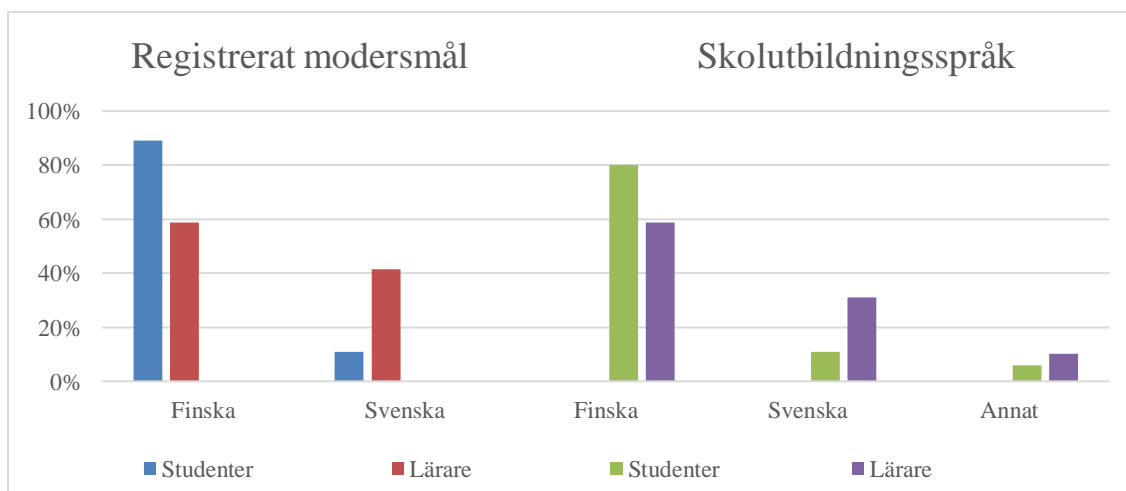
4 Material och metod

Materialet i denna studie består av öppna enkätsvar från studenter (n=35) i de två första årskurserna i utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning vid Vasa universitet, samt från klasslärare (n=29) som undervisar i svenskt språkbad på olika håll i Finland. Alla de studenter som inledde sina studier i utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning under de två första åren (16 studenter hösten 2014 och 24 studenter hösten 2015) fick tillgång till den elektroniska enkäten under den första terminen av sina studier. Av dessa besvarade 15 respektive 20 studenter enkäten. Lärarna fick tillgång till en annan elektronisk enkät, som sändes till alla dem, som hade egen klass och undervisade på svenska i årskurserna 1–6 i svenskt språkbad i Finland hösten 2016 (sammanlagt 107 lärare). Sammanlagt 51 lärare svarade på enkäten och 29 av dem svarade på de (frivilliga) öppna frågor som används i denna studie. En översikt av materialet finns i tabell 2 på nästa sida.

Tabell 2. Översikt över materialinsamlingen

	Antal totalt	Insamling	Antal svar	Sammanlagt
Studenter	16	Hösten 2014	15	35
Studenter	24	Hösten 2015	20	
Lärare	107	Hösten 2016	51 (29 i denna studie)	29

Som framgår av figur 1 skiljer sig studenterna och lärarna något från varandra gällande språklig bakgrund. Bland studenterna har en stor majoritet (89 %) finska som registrerat modersmål och endast 11 % svenska som registrerat modersmål, medan fördelningen mellan svenskan och finskan är mer jämn bland lärarna trots att finskan dominerar också där. Även i fråga om skolutbildningsspråket¹ märks samma tendenser både gällande studenter och gällande lärare.

Figur 1. Informanternas språkliga bakgrund

Då studenterna tillfrågades vad de planerar att börja arbeta med efter avklarade studier har nästan alla angett att de vill arbeta som språkbadslärare. Många har även angett att de kunde arbeta som klasslärare, svensklärare inom grundläggande utbildningen eller svensklärare i gymnasium. Några har angett andra arbeten, till exempel forskare. De verksamma lärarna i studien har mellan 0 och 25 års arbetserfarenhet som språkbadsklasslärare. Lite mindre än hälften har en arbetserfarenhet mellan 0 och 5 år och en knapp fjärdedel mellan 6 och 10 år. Resten av lärarna placerar sig ganska jämnt i de tre kategorierna 11–15 år, 16–20 år och 21–25 år. Många av lärarna har också arbetat som lärare någon annanstans än i språkbud.

¹ Med skolutbildningsspråk avses det språk, som anges som modersmål på avgångsbetyget från grundläggande utbildningen, gymnasiet eller motsvarande studier, om det på avgångsbetyget finns godkänt vitsord i modersmålet. Om studentexamen avlagts på ett annat språk inklusive godkänt modersmålsprov i språket (eller minst vitsordet magna cum laude approbatur i provet i finska/svenska som andra språk), anses också detta språk vara skolutbildningsspråk. (Finlex 12.6.2003/481.)

Som framgick ovan går alla studenter i denna studie på samma utbildning, medan lärarna har varierande utbildningsbakgrund. Endast 24 % av lärarna har gått på någon av de två lärarutbildningarna med inriktning på språkbildning (Uleåborgs universitet eller Vasa universitet). Dock har ungefär hälften av alla lärare deltagit i fortbildning inriktad på språkbildning. Till sin examen är en klar majoritet av lärarna pedagogie magistrar (66 %), medan resten är filosofie magistrar, pedagogie kandidater eller kandidater i humanistiska vetenskaper. Några respondenter har inte angett sin utbildning. Examina har avlagts vid olika högskolor, det vill säga Helsingfors universitet, Åbo Akademi, Uleåborgs universitet, olika högskolor i Sverige, Vasa universitet och Jyväskylä universitet.

Materialet för min analys består av två öppna frågor från vardera enkäten. I dessa frågor fick studenterna ta ställning till vilka studier i det egna utbildningsprogrammet de tror sig ha mest nytta av i sitt kommande arbete, medan lärarna tillfrågades vad som var nyttigast i deras studier (grundexamen och/eller fortbildning) med tanke på det nuvarande arbetet som språkbildningslärare. Dessa två frågor bildar den första delen av analysen (analys 1). Studenterna tillfrågades också vad de tycker är viktigast för blivande språkbildningslärare att lära sig under studierna över lag, medan lärarna tillfrågades vad som saknades i deras studier (grundexamen och/eller fortbildning) med tanke på det nuvarande arbetet. Dessa två frågor bildar den andra delen av analysen (analys 2).

I analysen har jag gått tillväga så att jag inom varje enkätsvar placerat utsagor som är relevanta med tanke på frågeställningen i olika kategorier. I den första analysen (analys 1 i tabell 3) har jag skapat kategorierna enligt de studier som finns i KIKY-programmet (se avsnitt 2). I den andra analysen (analys 2 i tabell 3) har jag vid kategoriseringen utgått från samma studier, men ändrat dem till att handla om de kunskaper och färdigheter studierna ger. Således har till exempel kategorin ”studierna i svenska” i analys 2 ändrats till ”språkfärdigheter”. Jag har även i analys 2 lagt till de två kategorierna ”övriga färdigheter” samt ”färdigheter för uppgifter utanför undervisningen” utgående från det som kom fram i materialet. Materialet har jag sedan kvantifierat genom att räkna hur många informanter som nämnt något som hör till en viss kategori. Till exempel har jag placerat de understreckade utsagorna i svaren nedan i kategorier enligt tabell 3 på nästa sida.

- (1) Flerspråkighetstudier, svenska och de olika ”ämnen” vid ÅA. (Analys 1)
- (2) Att läraren kan själv båda språken bra och har kunskaper inom språkutvecklingen hos barn. Att läraren känner till metoderna som används inom språkbildning. (Analys 2)

Tabell 3. Exempel på analys.

Analys 1		Analys 2	
Kategori	Utsaga	Kategori	Utsaga
Studierna i svenska	svenska	Språkfärdigheter	kan...båda språken bra
Studierna i flerspråkighet	Flerspråkighetsstudier	Kännedom om språkutveckling och -inläring	har kunskaper inom språkutvecklingen
De pedagogiska studierna		Kännedom om språkbadsmetoder	känner till metoderna ... inom språkbad
Praktikperioderna		Generella pedagogiska färdigheter	
Studierna i grundskolans ämnen och ämneshelheter	”ämnen”	Ämneskunskaper	
Studierna som helhet		Övriga färdigheter	
		Färdigheter för uppgifter utanför undervisningen	

Som utgångspunkt för analysen har jag alltså använt innehållsanalys, eftersom syftet har varit att beskriva det undersökta fenomenet i sammanfattad och allmän form. (Tuomi & Sarajärvi 2012: 103). Eftersom kategorierna i analys 1 formats utgående från tidigare kunskap (KIKY-programmets studier) så kan analysen klassificeras som teoribaserad (*teorialähtöinen*). Analysen styrs alltså av en färdig ram. I analys 2 är också tidigare kunskap till hjälp men en del kategorier har valts utgående från materialet, vilket gör att den närmast kan klassificeras som teoribunden analys (*teoriasidonnainen/teoriaohjaava analyysi*). (Eskola 2003: 146; Tuomi & Sarajärvi 2012: 103, 95–97.)

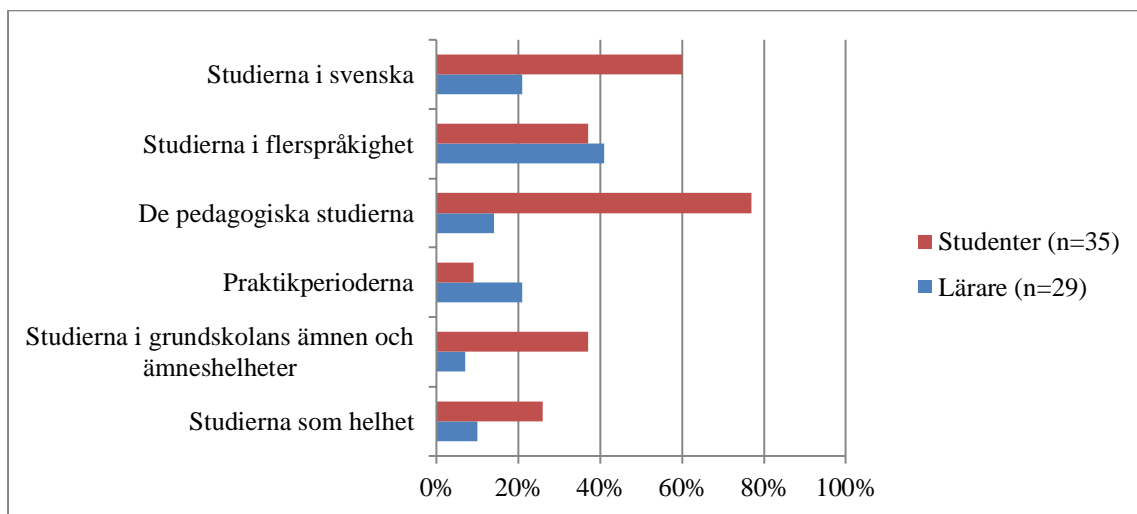
I resultatredovisningen har jag istället för fingerade namn numrerat informanterna. Studenterna har således beteckningarna S1–S35, så att S1–S15 betecknar studenterna i den första gruppen och S16–S35 studenterna i den andra gruppen. Lärarna har jag numrerat på samma sätt (L1–L29). Då jag ger exempel från materialet återger jag informanternas svar som direkta citat på det språk de svarat utan att korrigera eventuella stavfel. Citaten är på olika språk eftersom studentenkäten var på svenska, medan lärarnas enkät var på finska men de kunde välja om de svarade på de öppna frågorna på finska eller på svenska.

5 Studiernas betydelse för språkbadsklasslärare

Då studenterna och lärarna tillfrågades vad de anser vara nyttigast i de egna studierna visade det sig att studenternas och lärarnas svar till en del skiljer sig från varandra. Som framgår av figur 2 på nästa sida dominerar pedagogiken bland studenterna, 77 % nämner något som har att göra med de pedagogiska studierna i sitt svar. På andra plats kommer studierna i svenska (60 %) och på tredje plats studierna i flerspråkighet (37 %). I likhet med Majabackas (2008) studie lyfter studenterna alltså fram svenskans betydelse. Detta kan ha en förklaring i att majoriteten av studenterna har finskspråkig bakgrund och därför upplever sig behöva studier i svenska. Dock är det något förvånande att studenterna värderar de pedagogiska studierna så högt eftersom de i tidigare studier fått en del kritik, och

att praktiken inte fått fler omnämningen trots att den i tidigare studier ansetts vara viktig (jfr Bendtsen 2012). Här kan dock tilläggas att praktiken är en del av de pedagogiska studierna och därför är det möjligt att den anses vara viktig trots att det inte sagts explicit.

Bland lärarna är situationen en annan, de värderar mest studier i flerspråkighet (41 %), medan både praktikperioderna och studierna i svenska vardera nämns av 21 % av informanterna (se figur 2). Arbetserfarenheten som språkbadsklasslärare verkar inte ha någon betydelse här, inga större skillnader syns då man jämför mer och mindre erfarna lärare. Lärarnas åsikter överensstämmer alltså ganska långt med Backmans (2015) studie, där de utexaminerade lärarna också haft mest nytta av studierna i språkbad och flerspråkighet, medan praktiken och svenskan kom på andra och tredje plats.

Figur 2. Det nyttigaste i de egna studierna med tanke på det framtida/egna arbetet

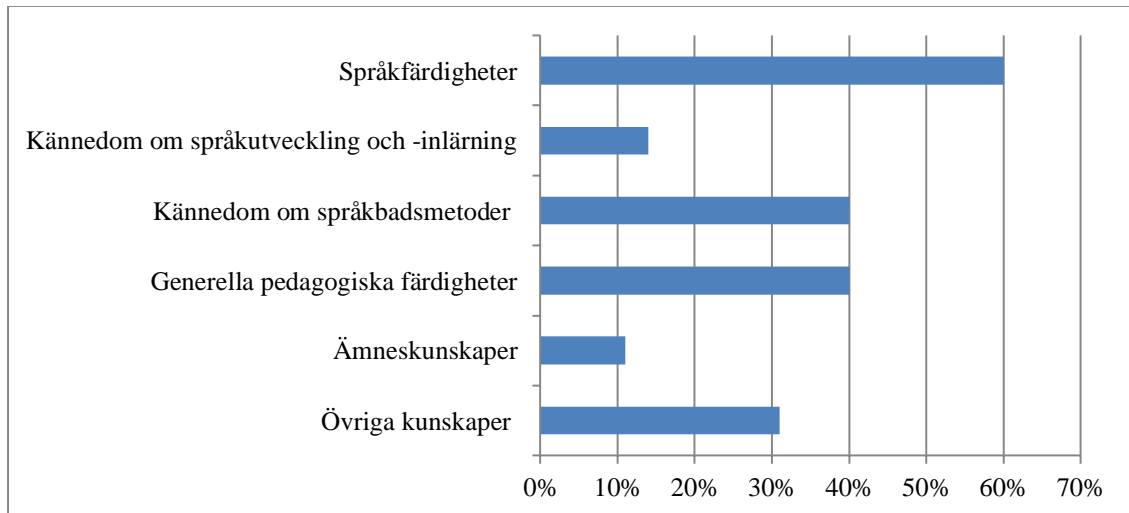
Ett karakteristiskt drag i svaren är att många av studenterna anser att utbildningen som helhet är viktig, medan lärarna lyfter fram mer specifika aspekter. Dels nämner en del studenter explicit utbildningen som helhet och dels nämner en stor del (74 %) fler än en aspekt i sina svar, medan endast 17 % av lärarna lyfter fram fler än en aspekt. Detta märks bland annat i följande svar:

- (3) Svenska språket naturligtvis, flerspråkighets- och pedagogiska studier och klasslärarstudier. Allt är för nytta då man inte har någon grundläggande utbildning i det här område. (S4)
- (4) Alla praktiker och också alla kurser. Studier i pedagogik och i svenska språket är det viktigaste. (S30)
- (5) Kielen ja sisällön integrointi sekä tiedot toisen kielen oppimisesta. (L11)²
- (6) harjoittelut kielikylpykoulussa. (L23)³

² Integrering av språk och ämne samt information om andraspråksinläring.

³ Praktikerna i språkbadsskolan.

Då studenterna tillfrågades vad som är viktigast för blivande språkbadslärare att lära sig under utbildningen över lag så är språkfärdigheter den största kategorin, 60 % av informanterna har nämnt något som har att göra med språk. Här dominerar utsagor som har att göra med kunskaper i svenska språket och att vara språklig modell, men några lyfter även fram vikten av att kunna båda språken, eller språkliga färdigheter i allmänhet. De näst största kategorierna är kännedom om språkbadsmetoder samt generella pedagogiska färdigheter. I dessa kategorier finns både utsagor som har att göra med teorier och med metoder.⁴

Figur 3. Det viktigaste att lära sig under utbildningen enligt språkbadslärarstudenterna

Som framgår av figur 3 är en stor kategori också det som här sammanfattats till övriga kunskaper. Hit hör en rad olika utsagor som exempelvis har att göra med att kunna uppträda, vara kreativ, ha tålmod, vara inspirerande och motiverande lärare och kunna hantera det sociala i klassrummet, vilket framkommer till exempel i följande svar:

- (7) [...] goda färdigheter i att jobba som lärare: olika undervisnings metoder, kunskap att hantera det sociala i klassrummet, andra egenskaper som gör en lärare bra. (S19)
- (8) [...] att man lär sig vara kreativ eftersom man måste själv skaffa mycket undervisningsmaterial då det inte används så många böcker. (S9)

Lärarna å sin sida tillfrågades vad de upplevde att saknades i deras studier. Eftersom de har varierande utbildningsbakgrund så är också svaren på denna fråga varierande och fördelningen mellan olika kategorier jämn. Alla de sex kategorierna som också finns i figur 3 har utsagor av 7–17 % av informanterna. Den största kategorin är språkfärdigheter (17 %). Detta närmar man sig ur olika synvinklar, till exempel hade några från den tidigare

⁴ Om informanterna specifikt nämnt teorier och metoder för språkbad har jag placerat utsagan i kategorin "Språkbadsmetoder och färdigheter", medan jag placerat pedagogiska teorier och metoder i allmänhet i kategorin "Generella pedagogiska metoder och färdigheter".

språkbadsläroarutbildningen (Uleåborgs universitet) velat ha studierna i grundskolans ämnen och ämnesshelheter på svenska, medan någon annan skulle ha velat ha mer omfattande studier i svenska språkets struktur eller kunskap i hur man lär elever läsa på svenska. Här finns alltså likheter med Majabackas (2008) studie, där man också önskade mer studier i eller på svenska. Sådant som nämns i de andra kategorierna är till exempel avsaknaden av språkbadsstudier för sådana som inte haft det i sina studier, mer pedagogiska studier, klassläroarstudier (bland sådana som saknade det), mer praktisk erfarenhet och olika andra specifika färdigheter. Variationerna i läroarnas svar märks i följande exempel:

- (9) Omiin opintoihin ei kuulunut aikoinaan juuri ollenkaan kielikylpytietoutta. (L8) ⁵
- (10) Muut kuin opetukselliset. Kasvatustyö, välineitä kodin ja koulun yhteistyöhön yms paperityö, jota opettajan työ on enemmässä määrin. (L10) ⁶
- (11) Iso puute koulutuksessa oli se, ettei meille opetettu, kuinka opettaa lukemaan ruotsin kielellä. [...] Toissijainen toive: Olisi ollut hyvä saada opetusta enemmän siitä, kuinka hyödyntää tv:tä opetuksessa (tabletit, cromebookit yms). (L21) ⁷

Vid denna fråga uppstod även en kategori som saknas i studenternas svar på frågan vad som är viktigt att lära sig under utbildningen, nämligen färdigheter för uppgifter utanför undervisningen (14 %). I denna kategori finns utsagor som har att göra med samarbete mellan hem och skola och hur man handskas med olika slags problem. Trots att kategorin är rätt liten finns alltså här en likhet med de tidigare studier, där läroarstudenter och/eller nyutexaminerade läroare ansåg att utbildningen inte gett dem tillräcklig beredskap för uppgifter utanför undervisningen (jfr Niemi & Tirri 1997; Wikman 2010; Bendtsen 2012; Backman 2015). Resultaten i denna studie skiljer sig ändå ganska mycket från studier med läroare som utbildats för enspråkig undervisning, eftersom de tre kategorierna kännedom om språkbadsmetoder, kännedom om språkutveckling och språkinläroning samt språkfärdigheter i svenska här är framträdande både då studenterna skulle ange vad som är viktigast att lära sig under studierna (se tabell 3) och läroarna vad de saknat i studierna.

6 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna studie var att reda ut vad språkbadsklassläroarstudenter respektive verksamma språkbadsklassläroare anser är viktigt att lära sig under studierna. Resultaten visar att språkbadsklassläroarstudenterna anser att de pedagogiska studierna är allra viktigast i det egna utbildningsprogrammet, tätt följt av studierna i svenska och i flerspråkighet. Över lag anses språkfärdigheter vara det viktigaste att lära sig under utbildningen. De verksamma språkbadsklassläroarna anser dock att studierna i flerspråkighet är det allra

⁵ I de egna studierna ingick i tiderna knappt någon språkbadskännedom alls.

⁶ Andra än undervisningsmässiga. Uppfostringsarbete, redskap för samarbete mellan hem och skola och övrigt pappersarbete, som läroarens arbete till stor del består av.

⁷ En stor brist i utbildningen var, att vi inte fick undervisning i hur man lär ut läsning på svenska. [...] Andrahandsönskemål: Det skulle ha varit bra att få mer undervisning i hur man drar nytta av IT i undervisningen (tabletter, chromebooks etc.).

nyttigaste i de egna studierna, medan studierna i svenska och praktikperioderna kommer på andra plats. Studenterna och lärarna skiljer sig också från varandra på den punkten att studenterna i högre grad ser utbildningen som helhet som viktig, medan lärarna lyfter fram mer specifika aspekter. Då lärarna tillfrågades vad som saknats i deras studier nämner de också en del färdigheter som inte alls framkommer i studenternas svar, så som färdigheter för uppgifter utanför undervisningen.

Det finns alltså variationer i vad som upplevs som viktigt i studierna och ofta beror detta på individens egen bakgrund. Studenterna är alldeles i början av sina studier och upplever därför att utbildningen som helhet har mycket att ge dem. Lärarna å andra sidan har i sitt arbete märkt vilka studier de haft nytta av och vad de saknat, och kan därmed peka ut enskilda aspekter. Deras upplevelser av utbildningen är också ganska individuella och hänger sannolikt samman med deras varierande utbildningsbakgrunder. Utgående från denna studie kan ändå konstateras, att upplevelserna av utbildningen till språkbadsklasslärare skiljer sig från upplevelserna av andra lärarutbildningar, eftersom studier och färdigheter specifika för språkbadsundervisning är framträdande i denna studie.

Trots att utbildningen för språkbadslärare utvecklats mycket genom åren och man lyckats skapa ett välfungerande utbildningsprogram som till stor del verkar innehålla de studiehelheter som efterfrågas, så finns det fortfarande saker att utveckla. Eftersom svenskan lyftes fram bland studenterna kunde ett utvecklingsförslag vara att i högre grad rikta framtida utbildningar till studenter med svensk- och tvåspråkig bakgrund. Nu då ingen intagning längre sker till utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning i och med överföringen av språkutbildningen och -forskningen från Vasa universitet till Jyväskylä universitet så, är en annan väsentlig aspekt att se till att det finns tillräckligt med utbildning för språkbadslärare också framöver, och att i framtida utbildningar beakta erfarenheter från tidigare utbildningsprogram.

Källor

- Backman, Jessica (2015). *Utexaminerade språkbadslärare i arbetslivet. En enkätstudie om språkbadslärares arbetslivserfarenheter*. Oulun yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.
- Bendtsen, Marina (2012). Nyutexaminerade språklärares syn på lärarutbildningen. I: *Kieli, koulutus ja yhteiskunta – syyskuu 2012*. Kieliverkoston verkkolehti. [citerat 2.3.2017]. Tillgänglig: <http://www.kieliverkosto.fi/article/nyutexaminerade-spraklarares-syn-pa-lararutbildningen/>
- Bergroth, Mari & Hanna Turpeinen (2009). Minne olet menossa kielikylpyopettaja? Opublicerat föredrag vid VAKKI XXIX-symposiumet 14.2.2009.
- Björklund, Siv, Mård-Miettinen, Karita & Hanna Turpeinen (2007). Språkbad 20 år: I går, i dag och i morgon. Kielikylpy 20 vuotta: eilen, tänään ja huomenna. I: *Kielikylpykirja – Språkbadsboken*, 9–19. Red. Siv Björklund, Karita Mård-Miettinen & Hanna Turpeinen. Vaasa: Levón-instituutti.
- Eskola, Jari (2003). Tutkijan monet valinnat. I: *Ihmistä tutkimassa. Yhteiskuntatieteiden metodologian ajankohtaisia kysymyksiä*, 137–160. Red. Jari Eskola & Sami Pihlström. Kuopio: Kuopio University Press.

- Finlex 12.6.2003/481. Statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen. [online]. [citerat 16.3.2017]. Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030481>
- Kangasvieri, Teija, Miettinen, Elisa, Palviainen, Hannele, Saarinen, Taina, & Timo Ala-Vähälä. (2011). *Selvitys kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen tilanteesta Suomessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Laurén, Christer (1999). *Språkbud. Forskning och praktik*. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Majabacka, Johanna (2008). *Språkbadsläraren och utbildningen. En enkätundersökning om studerandenas åsikter kring utbildning och yrke*. Oulun yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.
- Mård, Karita (2004). Millä eväin kielikylpyopettajaksi? Koulutukseen hakijoiden kielellinen tausta ja ruotsin kielen suullinen taito. I *Äidinkieli ja toiset kielet: Pohjoismainen kaksikielisyystyöpaja Tampereella* 18.–20.10.2002, 67–78. Red. Sirkku Latomaa. Tampere: Tampere University Press.
- Niemi, Hannele & Kirsi Tirri (1997). Valmiudet opettajan ammattiin opettajien ja opettajien kouluttajien arvioimina. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Peltoniemi, Annika (2015). Kansainvälinen näkökulma kielikylpyopettajakoulutukseen. Seminaariraportti. Seminarierapport. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Snow, Marguerite Ann (1987). *Immersion teacher handbook*. Los Angeles: University of California.
- Statsrådets kansli (2012). *Nationalspråksstrategi. Principbeslut av statsrådet*. [online]. Statsrådets kanslis publikationsserie 4/2012. [citerat 1.3.2017]. Tillgänglig: <http://oikeusministerio.fi/material/attachments/om/toiminta/perusoikeudetjademokratia/6F38EQbLT/Kansalliskielistrategia.pdf>
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2012). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vasa universitet (2016). Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning. [online]. [citerat 1.3.2017]. Tillgänglig: <http://www.uva.fi/sv/education/bachelor/languages/immersion/applying/>
- Vasa universitet (2017a). Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning. [online]. [citerat 1.3.2017]. Tillgänglig: <http://www.uva.fi/sv/education/bachelor/languages/immersion/>
- Vasa universitet (2017b). Tietoa kielten koulutuksen siirtymisestä Jyväskylän yliopistoon. [online]. [citerat 21.3.2017]. Tillgänglig: <http://www.uva.fi/fi/sites/jyvaskyla/tietoa/>
- Vaasan yliopisto (2016–2017). Opinto-opas. Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma. [online]. [citerat 1.3.2017]. Tillgänglig: http://www.uva.fi/for/student/materials/handbooks/languages_and_communication/handbook2016/007_kiky.pdf
- Wikman, Tom (2010). Preparing Subject Matter Teachers for Work. I: *Advancing Quality Cultures for Teacher Education in Europe: Tensions and Opportunities*, 209–218. Red. Brian Hudson, Pavel Zgaga & Björn Åstrand. Umeå: Umeå School of Education, Umeå University.